

DI Debatt: Vindkraftsbubblan har blivit uppenbar efter finanskrisen

Uppdaterad 2010-11-22 10:55

Från att ha varit en het bransch med mycket snabb tillväxt, som göddes med offentliga medel, brottas världens vindkraftsindustri i dag med en besvärande överkapacitet. Dess extrema kapitalintensitet gör vindkraften till en dålig jobbskapare, skriver Marian Radetzki och Jonny Fagerström.

Svensk vindenergi, SV, beräknar att den planerade utbyggnaden av vindkraften till 25–30 - terawattimmar, TWh, 2020 skapar 12.000–14.000 nya jobb. Denna oerhört ambitiösa satsning kräver väldiga subventioner som enligt vår överslagskalkyl uppgår till 300 miljarder kronor fram till 2035. Samtidigt blir elen dyrare om investeringarna förverkligas.

Studier som har gjorts i bland annat Norge och Spanien demonstrerar att SV:s siffror är en myt. Subventionskostnaden per stadigvarande jobb i vindkraften klarar jämförelsen med kostnaderna för andra jobbskapande åtgärder dåligt. Och många arbetstillfällen går förlorade när förbrukarna får betala mer för elen.

Norska erfarenheter 2008–2009 visar att subventionerna i snitt har varit 6,4 miljoner kronor för varje permanent vindkraftsjobb. En park med 32 vindkraftverk, som färdigställs sommaren 2011 uppges ha förbrukat 587 Mkr i statligt investeringsstöd och väntas ge åtta bestående - arbetstillfällen. Det blir häpnadsväckande 73,5 Mkr i kapital per jobb.

En analys av den nyöppnade parken Havsnäs i Västernorrland ger snarlika resultat. Investeringen på sammanlagt 1,75 miljarder kronor i 48 vindkraftverk, om än med mindre statlig frikostighet än i Norge, beräknas ge högst 30 permanenta jobb under tidig driftfas. Det motsvarar 58 Mkr per sysselsatt person.

Självfallet är jobb fler under byggfasen. Men de upphör när verken tas i drift. En betydande del av investeringarna används dessutom till import av utrustning. Då hamnar obben utomlands. I Norge beräknas 3 av 4 kronor försvinna till utländsk industri som producerar - vindkraftsutrustning.

Dessa erfarenheter belyser vindkraftsindustrins extrema kapitalintensitet. Modern förnybar energi i allmänhet och vindkraft i synnerhet är därför en usel verksamhet för att skapa syssel-

sättning. Den nödvändiga investeringen för att etablera ett permanent arbetstillfälle i industrin i allmänhet eller i tjänstesektorn är blott en bråkdel av vad som behövs för ett vindkraftsjobb.

Våra siffror avser endast vindkraftssektorn – utan hänsyn till hur resten av ekonomin påverkas. Med en bredare syn är det nödvändigt att också beakta de jobb som inte blir av när vindkraftssatsningen åderlåter ekonomin på investeringskapital och när höjda elkostnader urholkar nationens konkurrenskraft.

En spansk studie beräknar att 2,2 jobb går förlorade för varje grönt jobb som vindkraften skapar. Italienska erfarenheter pekar i samma riktning. Om SV:s optimistiska uppgift om ökad sysselsättning i vindkraften vore korrekt, och de spanska beräkningarna av förlorade arbetstillfällen också gällde Sverige, skulle den totala effekten av planerad vindkraftsutbyggnad på svensk arbetsmarknad bli en förlust av omkring 20.000 stadigvarande jobb.

Den globala vindkraftsbubblan pyser betänkligt i finanskrisens spår. Allt fler länder har svårt att vidmakthålla subventionsnivåerna när återställning av balansen i de offentliga budgetarna fått högsta prioritet.

I början av 2009 reducerade Spaniens regering bidragen till förnybar energi med 30 procent. Då sprack bubblan och tusentals anställda i den subventionerade branschen för alternativ energi förlorade jobben. I bland annat Grekland och Portugal, som kämpar för att behålla sin kreditvärdighet, blir trycket att minska ambitionerna i bidragssystemen allt starkare, och dessa kan snart gå Spaniens väg.

I USA står stora parker med tusentals utrangerade vindkraftverk som monument över miljarder bortkastade dollar. Investeringarna som gick in med entusiasm medan staten var frikostig, ansåg sig inte ha råd med underhållet av anläggningarna när de offentliga stöden krympte. Vindkraftsparkerna omvandlades därför successivt till irreparabelt skrot.

Från att ha varit en het bransch med mycket snabb tillväxt, som göddes med offentliga medel, brottas världens vindkraftsindustri i dag med en besvärande överkapacitet.

Vestas, en internationellt ledande tillverkare av vindkraftsutrustning, med huvudkontor i Danmark, kungjorde i oktober en krympning av verksamheten med omfattande friställningar i företagets anläggningar runt om i världen.

De senaste årens utveckling pekar på vådorna för en industri som vindkraft att alltför hårt luta sig mot den statliga givmildheten med dess inbyggda instabilitet. När utrymmet för offentliga utgifter krymper eller när ändamålet med den stödda verksamheten förlorar trovärdighet hos politikerna, stryps subventionsflödet.

De som har satsat stort på en ljus framtid kommer att bli besvikna eller rentav utarmade. Relativt få anställda kommer dock att drabbas i denna extremt kapitalintensiva verksamhet.

Publicerad 2010-11-22 10:45 Uppdaterad 2010-11-22 10:55